

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА З КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ
ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ»**
для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття освіти
освітньої програми «Технології парфумерно-косметичних засобів»
спеціальності «226 Фармація, промислова фармація»
галузі знань «22 Охорона здоров'я»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
2023-2024 н.р.

ВИКЛАДАЧІ

	<p align="center">КІРЕЄВ Ігор Володимирович</p>	<p align="center">clinpharm@nuph.edu.ua</p>
	<p align="center">МІСЮРЬОВА Світлана Вікторівна</p>	<p align="center">clinpharm@nuph.edu.ua</p>
	<p align="center">ТКАЧЕНКО Катерина Михайлівна</p>	<p align="center">clinpharm@nuph.edu.ua</p>
	<p align="center">ВЕТРОВА Катерина Вікторівна</p>	<p align="center">clinpharm@nuph.edu.ua</p>

	<p>ПРОПІСНОВА Вікторія Володимирівна</p>	<p>clinpharm@nuph.edu.ua</p>
	<p>ТАРАСЕНКО Ольга Олександрівна</p>	<p>clinpharm@nuph.edu.ua</p>

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

2. Адреса кафедри: 61057, Харків, вул. Пушкінська, 27.

3. Веб-сайт кафедри: <https://clinpharm.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Кіресів Ігор Володимирович

Завідувач кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, доктор медичних наук, професор.

Місюрьова Світлана Вікторівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Ткаченко Катерина Михайлівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат медичних наук, доцент.

Ветрова Катерина Вікторівна

Асистент кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук.

Пропіснова Вікторія Володимирівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Тарасенко Ольга Олександрівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат медичних наук, доцент.

5. Консультації відбуваються згідно розкладу занять в онлайн режимі.

6. Анотація освітньої компоненти: Клінічна фармація — інтегративна прикладна наука, що поєднує фармацевтичні і клінічні аспекти лікознавства, головним завданням якої є створення надійних теоретичних основ і методологічних підходів щодо раціонального застосування лікарських препаратів. Освітня компонента «Виробнича практика з клінічної фармації та фармацевтичної опіка» забезпечує закріплення теоретичних знань щодо здійсненні вибору найбільш ра-

ціональних лікарських препаратів (ЛП) та їх комбінацій для конкретного хворого, формування вміння застосовувати знання в професійній діяльності при здійсненні фармацевтичної опіки.

7. Мета викладання освітньої компоненти: метою викладання освітньої компоненти «Виробнича практика з клінічної фармації та фармацевтичної опіки» є закріплення теоретичних знань з клінічної фармації та фармацевтичної опіки і придбання практичних навичок їх використання в процесі здійснення фармацевтичної опіки відвідувачів аптеки.

8. Компетентності відповідно до освітньої компоненти:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських та косметичних засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 3. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських та косметичних засобів й інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 5. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних характеристики, а також з урахуванням суб'єктивних ознак та об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних критеріїв обстеження хворого.

ФК 13. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці та ринку праці сфери практичної косметології; формулювати цілі власної діяльності з урахування суспільних і виробничих інтересів.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 7. Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 9. Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформацій-

но-комунікаційні технології.

ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 13. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських та косметичних засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські й косметичні засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки .

ПРН 17. Використовувати дані клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень для здійснення моніторингу ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.

ПРН 23. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного і косметологічного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної й косметологічної допомоги.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських і косметичних засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських і косметичних засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

10. Статус освітньої компоненти: обов'язкова

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Клінічна фармація та фармацевтична опіка».

12. Обсяг освітньої компоненти: 4,5 кредити ЕКТС усього 135 годин: 90 годин практичних занять та 45 годин самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: денно.

Зміст освітньої компоненти:

Модуль 1

Структура та принципи роботи аптечного закладу, організація роботи фармацевта у аптечному закладі. Робота в аптеці на робочому місці фармацевта «у першого столу».

Тема 1. *Мета, завдання і зміст практики. Основні принципи медичної деонтології та етики.*

Тема 2. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні захворювань системи травлення.*

Тема 3. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні застудних захворювань. Профілактика застуди.*

Тема 4. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні суглобового та м'язового болю, болю голови.*

Тема 5. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні травматичних, інфекційних та паразитарних уражень шкіри та її придатків.*

Тема 6. *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності центральної нервової системи.*

Тема 7. *Фармацевтична опіка при медикаментозному та немедикаментозному лікуванні місцевих розладів кровообігу.*

Тема 8. *Фармацевтична опіка при відпуску ОТС-препаратів для усунення та профілактики вітамінної недостатності.*

14. Види та форми контролю:

Поточний контроль: складається з перевірки правильності і повноти виконання завдання за навчальною програмою, правильності ведення і належності оформлення звіту та щоденнику з практики, систематичності виконання повсякденної роботи на базі практики.

Форма семестрового контролю: семестровий диференційований залік.

Умови допуску до семестрового контролю: до контролю опускаються здобувачі, які виконали всі види робіт, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти, набрали за поточну діяльність мінімально 36 балів та представили матеріали практики: щоденник виробничої практики та звіт з виробничої практики.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:***Система оцінювання з освітньої компоненти:***

Оцінювання результатів виробничої практики здійснюється за шкалою ECTS, 100-бальною та чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Модуль 1. Структура та принципи роботи аптечного закладу, організація роботи фармацевта у аптечному закладі.	100 (100 %)
<i>Робота в аптеці на робочому місці фармацевта «у першого столу».</i>	
- Поточний контроль (оцінювання тем 1-8): правильне і повне виконання завдання за навчальною програмою (30 ситуаційних завдань, інформація про 4 лікарських препарати, виписування рецепту)	60 (60 %)
- Семестровий контроль (контроль практичних навичок, вирішення ситуаційних задач)	40 (40 %)

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика освітньої компоненти («правила гри») визначається вимогами кафедри до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти щодо академічної доброчесності, щодо відвідування занять, щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості, щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій) тощо. В даному пункті зазначаються Положення та інші нормативні документи НФаУ відповідно до яких висувуються вимоги до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти та формується політика кафедри.

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

Обов'язкова література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Клінічна фармація : підруч. / І. А. Зупанець, В. П. Черних, І. Г. Купновицька та ін. ; за ред. В. П. Черниха, І. А. Зупанця, І. Г. Купновицької. – Харків : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2013. – 912 с. 2. Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії : навч. посіб. для студентів фармац. ф-тів вищ. мед. (фармац.) навч. закл. освіти / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін. ; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. — Харків : Золоті сторінки, 2018. — 112 с. 3. Практикум з фармацевтичної опіки для здобувачів вищої освіти [Електронний ресурс] : для аудиторної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Фармація», освітнього рівня «магістр» / С. Ю. Штриголь [та ін.], 2022. - 163 с. 4. Клінічна фармація: підготовка до КРОК-2 [Електронний ресурс] : практикум / К. О. Зупанець [та ін.], 2021. - 64 с. 5. Довідник еквівалентності лікарських засобів - Rx index® [Текст] / авт.-уклад. І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: проф. І. Зупанця, акад. НАН України, проф. В. П. Черниха, 2020. - 832 с. 6. Фармацевтична опіка [Текст] : практ. посіб. / І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: І. А. Зупанця, В. П. Черних ; НФаУ. - К. : Фармацевт Практик, 2016. - 207 с. 7. Протоколи провізора (фармацевта) / розроб.: В.П. Черних, І.А. Зупанець, О.О. Нагорна та ін. ; за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця, О.М. Ліщишиної. – Харків : Золоті сторінки, 2014. – 232 с. 8. Клінічні дослідження. Терміни та визначення : довідник / за заг. ред. В.М. Коваленка, І.А. Зупанця. – Харків : Золоті сторінки, 2016. – 340 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фармацевтична опіка : практичний посібник / І.А. Зупанець, В.П. Черних, С.Б. Попов, В.В. Прописнова та ін. ; за ред. І. Зупанця та В. Черниха. 3-тє вид., переробл. і доп. – Київ : Фармацевт Практик, 2018. — 224 с. 2. Фармацевтична енциклопедія / за ред. В.П. Черних. – 3-тє вид., доп. – Київ : Моріон, 2016. – 1592 с. 3. Rx index – довідник еквівалентності лікарських засобів / за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних; 3-тє вид., доп. та переробл. – Київ : Фармацевт Практик, 2019. – 832 с. 4. British Medical Association. New Guide to Medicines and Drugs. – 9th ed.

	<p>– London : Dorling Kindersley, 2015. – 512 p.</p> <p>5. Clinical Pharmacy and Therapeutics. – 6th ed. / Eds Cate Whittlesea and Karen Hodson. – London : Churchill Livingstone, 2019. – 1094 p.</p> <p>6. Applied Therapeutics : The Clinical Use Of Drugs / ed. by Caroline S. Zeind, Michael G. Carvalho. – 11th ed. – New York : Wolters Kluwer ; Lippincott Williams & Wilkins, 2018. – 2379 p.</p> <p>7. Symptoms in the Pharmacy : A Guide to the Management of Common Illness. – 8th ed. / Ed. A. Blenkinsopp, M. Duerden and J. Blenkinsopp. – Oxford : John Wiley & Sons Ltd, 2018. – 405 p.</p>
<p>Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти</p>	<p>1) Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.drlz.com.ua. – Назва з екрану.</p> <p>2) Державний формуляр лікарських засобів [Електронний ресурс] / М-во охорони здоров'я України, Центр. формуляр. комітет, Держ. експерт. центр. – Київ, 2022. – Вип. 14. – Режим доступу : https://dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/. – Назва з екрану.</p> <p>3) Наказ МОЗ № 7 від 05.01.2022 р. «Про затвердження протоколів фармацевта при відпуску безрецептурних лікарських засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007282-22. – Назва з екрану.</p> <p>4) Наказ МОЗ України №876 від 18.04.2019 р. «Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0509-19. – Назва з екрану.</p> <p>5) Наказ МОЗ України №651 від 26.07.2013 «Про принципи належної фармакотерапевтичної практики та запобігання поліпрагмазії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0651282-13. – Назва з екрану.</p> <p>6) Наказ МОЗ України №898 від 27.12.2006 (зі змін. і доп., внесеними наказами МОЗ України №778 від 14.09.2010 р., №568 від 06.09.2011 р., №1005 від 29.12.2011 р., № 1197 від 09.11.2016 р., № 996 від 26.09.2016 р.) «Про затвердження Порядку здійснення нагляду за побічними реакціями лікарських засобів, дозволених до медичного застосування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-07. – Назва з екрану.</p> <p>7) Наказ МОЗ України №455 від 30.05.2013 «Про настанову ВООЗ та МФФ «Належна аптечна практика: Стандарти якості аптечних послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dec.gov.ua/mtd/normativni-dokumenty/. – Назва з екрану.</p> <p>8) Реєстр медико-технологічних документів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/. – Назва з екрану</p>
<p>Система дистанційного навчання Moodle</p>	<p>https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=5200</p>

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютер, Інтернет та обладнання для відео/аудіоконференцій або мобільний гаджет з можливістю підключення до Інтернету, OS Windows 7/10/11, Microsoft Office, Moodle, ZOOM.